

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

30 – 24 במרץ 2009

סקירה כללית

בנוסף להגבלות המוטלות על שליחת משלוחים הומניטריים, ההגבלות הכלליות המוטלות על יצוא ויבוא מסחרי מוסיפות להשפיע קשות על תנאי המחיה של התושבים. רוב הפלסטינים המתגוררים ברצועת עזה נסמכים על חקלאות מקומית לאספקת מזון טרי, הנמכר במחירים שהתושבים מסוגלים לעמוד בהם, ובכלל זה פירות, ירקות בשר ודגים. הגבלות התנועה ממשיכות למנוע מרועי הצאן ומהחקלאים גישה לאזורים חקלאיים הסמוכים לגדר המערכת והדבר גורם לצימצום התוצרת החקלאית המקומית.

הדייגים נמצאים בסכנת אובדן הכנסה משמעותית כתוצאה מהגבלות חדשות שמונעות דיג בטווח של יותר משלושה מיילים ימיים מחופי עזה. הפניית חולים מקומיים לטיפול בחו"ל נעצרה כליל בשל השתלטות חמאס על מחלקת ההפניות לטיפול בחו"ל במשרד הבריאות של הרש"פ. הדבר משפיע על חולים רבים הסובלים מבעיות בריאות קשות ומסובכות. המתאם ההומניטרי של האו"ם, בשיתוף פעולה עם ארגון הבריאות העולמי, פרסם הודעה משותפת לעיתונות המביעה חשש רציני מפני הפסקת ההפניות לטיפולים מחוץ לרצועת עזה.

רמת המימון שהתקבלה עד כה, חודשיים לאחר השקת מגבית החירום לטובת עזה, עומדת על 35 אחוזים. כך לדוגמא, 27 מיזמי שיקום חקלאיים, שמטרתם להגן על מחייתם של רוב המשפחות החקלאיות שנמצאות במצב סיכון, קיבלו 2.3 מיליון דולר בלבד, מתוך סכום מבוקש בגובה 30 מיליון דולר.

במהלך תקופת הדיווח נפצעו שני פלסטינים, אזרח וחמוש, בשתי תקריות נפרדות. בנוסף לכך, ספינות סויר ישראליות פתחו בירי אזהרה בחמישה מקרים שונים לעבר ספינות דיג פלסטיניות ממערב לרפיח וממערב לבית לאהייה, ואילצו את הספינות לשוב לחוף.

גישה לתוך רצועת עזה / המעברים 1

יבוא סחורות

בין ה-22 ל-28 במרץ נכנסו לתוך עזה 721 משאיות הנושאות סחורה, בהן 129 עבור סוכנויות הסיוע ההומניטריות (18 אחוזים), וזאת בהשוואה ל-728 משאיות שנכנסו בשבוע הקודם. השבוע התאפשרה כניסתם של מוצרי מזון נוספים (תה, שמרים, מלח, טוגנים) דרך הצינורות המסחריים, וזאת לאחר שכניסתם נשללה מאז אוקטובר 2008. מוצרי מזון היוו את רוב הסחורה שיובאה, 568 מטעני משאיות (70 אחוזים). במקום השני ברשימה נמצאים 118 מטענים של מוצרי היגיינה / ניקיון, כולל סבון ושמפו שכניסתם נאסרה מאז אוקטובר 2008 (16 אחוזים), ומוצרי צריכה שאינם מוצרי מזון (שמיכות ומזרונים) יובאו ב-26 מטענים (4 אחוזים). תשעת המטענים האחרים נשאו אספקה רפואית (מטען), כלי כתיבה וחומרי לימוד (2 מטענים), חומרי גלם חקלאיים (4 מטענים), וחומרי אריזה (2 מטענים). השבוע לא התאפשרה כניסתם של חומרי בניין, מוצרי חשמל ואלקטרוניקה, בע"ח, כלי רכב ותחבורה, וכל סחורה אחרת.

¹ המידע על מצב מעברי הגבול ומספר המשאיות העוברות בהן נאסף ע"י משרד המתאם ההומניטרי, והוא מבוסס על מידע שמספקים משרד הכלכלה הלאומית הפלסטיני, אונר"א, אונסק"ו, ומרכז המסחר הפלסטיני Paltrade, והוא מוצלב עם מידע שמתקבל מהמתפ"ש הישראלי, ומתייחס לתקופה שבין 22-28 למרץ.

יצוא סחורות

שני מטעני פרחים מסוג ציפורן (כ-54 אלף פרחים גזומים) יוצאו ב-23 ו-26 במרץ דרך מעבר כרם שלום. מרכז המסחר הפלסטיני מדווח כי בניגוד לעונות הרגילות בשנים עברו, בהן נעשה שימוש בשטח של 400-500 דונם לגידול ציפורנים, בעונה הנוכחית נעשה שימוש ב-25 דונם בלבד, ויכולת הייצור של כל דונם עומדת על כ-50 אלף ציפורנים בשבוע. מאז ה-12 בפברואר 2009 התאפשר יצואם של כ-450 אלף ציפורנים דרך מעבר כרם שלום, מתוך כ-6 מיליון ציפורנים המיוצרים בעונה זו. בעונה חקלאית רגילה מסוגלים חקלאי עזה לייצא 40-50 מיליון פרחים².

דלק

במהלך תקופת הדיווח לא התאפשר יבוא של דלק או סולר לשימוש ציבורי מישראל לעזה. הפעם האחרונה שבה התאפשר יבוא דלק וסולר לשימוש ציבורי הייתה ב-2 בנובמבר 2008. כ-1,163 טון גז בישול יבוא השבוע לתוך הרצועה, בהשוואה ל-1,017.5 טון שיבואו בשבוע הקודם. כמות זו מהווה 67 אחוזים מתצרוכת הגז השבועית כפי שנקבעה לפי הערכת התאחדות בעלי תחנות הדלק (GSOA). בשל המחסור המתמשך מונהגת קצובת גז בישול בקרב 21 תחנות הגז בעזה, וכל תחנה מקבלת כמות מוגבלת של גז, דבר שמגביל את פעולת התחנות ומאפשר להן לפעול שלושה ימים בשבוע בלבד.

התאפשר יבוא כמות כוללת של 2,159,620 ליטר דלק תעשייתי לתחנת הכוח העזתית, בדומה לכמויות שיבואו בשבעת השבועות האחרונים. כמות זו מהווה 69 אחוזים בלבד מתצרוכת הדלק השבועית, כפי שנקבע ע"י רשות תחנת הכוח.

התאחדות בעלי תחנות הדלק מדווחת כי דלק מועבר לתוך רצועת עזה דרך המנהרות שמתחת לגבול מצרים-עזה ברפיח, ומדי יום מועברים כ-100 אלף ליטר סולר ו-70 אלף ליטר דלק, המשווקים באופן חופשי בשוק.

המצב במעברים

מעבר סופה נפתח לאחרונה ב-12 בספטמבר 2008

מעבר קרני היה סגור.

שרוול המסוע בקרני פעל במשך שלושה ימים.

מסוע הבטון בקרני סגור לחלוטין מאז ה-29 באוקטובר 2008.

צינורות הדלק בנחל עוז פעלו חלקית במשך חמישה ימים.

מעבר כרם שלום פעל חלקית בכל ששת ימי הפעולה המתוכננים.

מעבר רפיח היה סגור למטענים בכל מהלך תקופת הדיווח.

לוגיסטיקה

ב-24 למרץ ארגן אשכול הלוגיסטיקה ביקור במעבר כרם שלום לחברי האשכול, שגם תודרכו על נהלי העברת מטענים במקום. סיכום הביקור יפורסם באתר המקוון של אשכול הלוגיסטיקה. איור של מעבר כרם שלום וקישורית למצלמה מקוונת ניתן למצוא ב:

<http://www.logcluster.org/gaza09a/road-transport/keram-shalom-live-webcan-border-crossing>.

ב-19 במרץ סרב המתפ"ש לאשר יבוא רסק עגבניות, טחינה גולמית וריבה שנשלחו במשלוחים של USAID לעזה. משמעות החלטה זו היא שנמנעה כניסתם לעזה של כ-150 מטענים המכילים חבילות מזון, שהם כ-6 מטעני משאית. המתפ"ש גם סירב לאשר את כניסתם של מזרונים פלסטיק ששלח ארגון Mercy Corps International, משום שקיימת אפשרות שיעשה בהם שימוש במסגדים.

²נתון זה נועד לתקן את הנתון שפורסם בדו"ח מהשבוע שעבר המתייחס להערכת יכולת יצור הציפורנים השבועית פר עונה.

אשכול הלוגיסטיקה עדיין קורא למתפ"ש לאשר את יבוא המשלוח של יוניס"ף, הכולל ערכות התפתחות לגיל הרך, ערכות התעמלות לשעות פנאי, וצעצועי ילדים (כלי נגינה), לאשר את המשלוח של ארגון UK MAP המכיל ציוד רפואי, האספקה הוטרינרית של ארגון FAO, עצי זית ופרי עבור ארגון FAO, אבקת כביסה וערכות היגינה של ארגון World Vision. אשכול הלוגיסטיקה ממשיך לאסוף מידע על המשלוחים ההומניטריים הממתינים לקבלת אישור, או משלוחים שכניסתם לעזה נשללה. רשימת המוצרים ומסמכי הסבר פורסמו בקישורית הבאה:

<http://www.logcluster.org/gaza09a/supply-chain/clearance-status-of-umanitarian-cargo>.

בריאות

ב-22 במרץ הרשויות דה-פקטו בעזה, רשויות החמאס, השתלטו על מחלקת ההפניות לטיפולים בחו"ל במשרד הבריאות הפלסטיני. זהו המשרד המרכזי המעריך ומעבד את הבקשות לקבלת הפניות לטיפולים מחוץ לעזה. משרד הבריאות של הרש"פ ברמאללה אינו מאשר או מממן בקשות כתוצאה מכך, וישראל ומצרים לא מאפשרות יציאה מעזה ללא אישור של הרש"פ. הפניית מטופלים לטיפול בחו"ל נעצרה כליל בשל פעולה זו, המשפיעה על חולים רבים הסובלים מבעיות בריאות חמורות ומסוכנות.

שני צוותים ירדנים הגיעו לעזה ב-26 בפברואר, צוות המונה 180-200 רופאים, אחים סיעודיים ורוקחים מטעם שירותי הרפואה המלכותיים, המחליף את הצוות הירדני שהפעיל בית חולים שדה בעזה מאז ה-26 בינואר, וצוות המונה 5-8 חברים מטעם מחלקת ההגנה האזרחית המלכותית, שנועד לספק סיוע נפשי בשיתוף פעולה עם ארגונים לא ממשלתיים, יוניס"ף, ומשרד הבריאות הפלסטיני בתוכניות להכשרת יועצי בתי"ס.

ארגון הבריאות העולמי פרסם רשימה המונה 144 תרופות שהוא צופה כי מחסן התרופות המרכזי בעזה יזדקק להן לפני סוף ספטמבר 2009. 52 פריטים נכון להיום אזלו מהמלאי. העלות הכללית המשוערת של התרופות עומדת על 4.8 מיליון דולר.

מים ותברואה

מספר האנשים שנותרו ללא גישה למים זורמים עומד על 35 אלף, ירידה בהשוואה ל-40 אלף בשבוע שעבר, ו-100 אלף נוספים מקבלים אספקת מים זורמים רק פעם אחת מדי 2-3 ימים, כך לפי נתוני רשות המים העזתית CMWU.

ב-27 במרץ גרמה עליית מפלס המים באגן ניקוז באחד להתמוטטות גדת חול, ולנזילה של 40-50 אלף ליטר מי ביוב. חלק ממי הביוב זרם לאזור שיקוע סמוך, אולם לא נגרמו נזקים לנפש ולרכוש. אגן הניקוז שהוצף נמצא באחד משני מתקנים זמניים לטיפול במי שפכים שהוקמו מצפון-מערב לכפר הבדואי שבצפון עזה אחרי הצפת מי הביוב ב-27 במרץ 2007.

בעקבות זאת נאלצה רשות המים העזתית להפסיק את הזרמתם של כ-15 אלף מטר מעוקב ביום של מי ביוב לאגמי החירום שנבנו כדי להפחית את סכנת ההצפות באגני הניקוז הקיימים. רשות המים מנסה כעת לשלול בהזרמת מי הביוב, וחוששת מפני עליה נוספת במפלס מי הביוב באגני הניקוז הקיימים.

חקלאות ומקורות פרנסה

מגדלי תותים בעזה חוששים יותר ויותר מיכולתם לפתוח את העונה החדשה בשל מחסור בצמחי אם בעזה. עונת גידול התותים בחממות מתחילה ב-15 באפריל, ולא ניתן להתחילה ללא זרעים מצמח האם, אותם ניתן להשיג רק דרך ישראל.

מזון לבע"ח נכנס לעזה בקצב עקבי, והמחירים נותרו יציבים. הרשויות הישראליות לא מאפשרות יבוא בע"ח חיים במעברים הרשמיים, ואולם קיימים דיווחים על העברתם דרך מנהרות רפיח. תרופות וחיסוני עופות שנכנסים דרך המעברים הינם זמינים על פי רוב, תרופות לבקר ולצאן הינן זמינות, אך החיסונים אינם זמינים, והדבר מהווה סכנה לתעשיית החי ולבריאות הציבור ברצועת עזה.

חקלאים, רועי צאן ודייגים נאבקים על מחייתם בשל ההשלכות הרבות של הסגר, העימות, והיעדר הגישה לים וליבשה. המשפחות התלויות בעבודת אדמה ממצות את אפשרויותיהן להתפרנס. האיסור על יצוא תוצרת חקלאית והגבלות על יבוא מוצרי חקלאות הנחוצים בדחיפות מגבילות באופן ניכר את תהליכי התגובה המיידית, השיקום והבנייה מחדש. תוכניות המזומנים תמורת עבודה, המתמקדות בחקלאים הפגיעים ביותר, ברועי הצאן ובדייגים, מוקפאות כעת בשל מחסור במזומנים. מגבלות תנועה ממשיכות למנוע מהחקלאים ומרועי הצאן גישה לאדמות המראה שליד הגבול. הדייגים נמצאים בסכנת אובדן חלק ניכר מהכנסתם בעונת הסרדינים הקרובה בשל מגבלות חדשות המגבלות את הדיג לטווח של שלושה מיילים ימיים מחופי עזה. חקלאים המייצרים תותים, פרחים ועגבניות שרי זקוקים לייצוא (שהינו חסום כעת למעט כמות קטנות של פרחים) ולא לשיווק בשוק המקומי כדי להפיק רווח.

ביטחון תזונתי

- רוב מוצרי המזון העיקריים הינם זמינים בשווקים ברחבי הרצועה.
- מחירי הקמח, הסוכר והמלח יורדים בהשוואה לשבוע שעבר, המלח הינו זמין בכמויות גדולות לאחר שניתן אישור ליבוא ע"י ישראל.
- ירקות טריים ופירות (בננות ותפוחים) הינן זמינים בשוק הכמויות גדולות יחסית, ובמחירים סבירים יחסית.
- חל שיפור בזמינות העוף בשווקים המקומיים, והמחיר הממוצע עומד על 13-18 ₪ לק"ג.
- מחיר הדגים הטריים נותר יציב ועומד על 60 ₪ לק"ג בכל השוורים.
- לפי התאחדות סוחריו הבקר והצאן, אלפי כבשים קטנות במשקל 30 ק"ג האחת מועברות דרך המנהרות שמתחת לרפיח ונמכרות במחיר 120 דינר ירדני ליחידה (660 ₪).
- מחירי המוצרים היומיים נותרו באותה הרמה במהלך השבוע החולף.
- נכון ל-25 במרץ אחת משש טחנות הקמח בעזה אינה פועלת (טחנת אל-באדר), שכן היא נהרסה במהלך מבצע עופרת יצוקה. סך מלאי החיטה בטחנות הקמח של עזה עומד על 11,300 טון, כמות שמספיקה ל-25 ימים בערך.
- רוב המאפיות בעזה מתפקדות בקיבולת של כ-70 אחוזים בשל המחסור בגז בישול ובשל כמויות לא מספקות של מוצרים חיוניים המיובאות לעזה.
- הגיד עדיין מוגבל לטווח של שלושה מיילים ימיים מהחוף, והדבר גורם לדייגים הפסדים כבדים. בשבוע שעבר לא היו סרדינים בשווקים, למרות שעונת הסרדינים כבר נפתחה. דגים המיובאים מישראל במחיר של 30-40 ₪ לק"ג היו זמינים בשווקים.

התאוששות ראשונית

סביבה: הפינוי הבטוח של ההריסות (כ-600 אלף טון לפי ההערכות) הינו סוגיה סביבתית בוערת. קהילות מסוימות ורשויות עירוניות מסוימות התחילו בפינוי, אך בשל הסיכון הכרוך בכך נחוצה מומחיות טכנית. לפי הדיווחים לאחרונה מתו שני ילדים כתוצאה מנפילת תחמושת. בנוסף לנוכחותם של נפלי תחמושת מהמלחמה האחרונה, הערכה עדכנית של UNEP גילתה זיהום אסבסט באזור רפיח וזיהום מים תת-קרקעי, זיהום אקוויפר וזיהום אדמה שמקורו בביוב באזור שיח' אג'לין, מדרום למתקן העזתי לטיהור מי שפכים, כך לפי אשכול ההתאוששות המוקדמת.

מקורות פרנסה: מספר סוכנויות, בהן World Vision ו-UNDP, מעורבות בפעולות הקשורות לפרנסה, בעיקר על בסיס מזומנים תמורת עבודה, כדי לספק הזדמנות למשפחות הפגיעות ולמשפחות שנפגעו. המלחמה שיתקה את הפיתוח הכלכלי, השמידה חלק ניכר מההון שנותר, והשפיעה קשות על הזדמנויות התעסוקה. המחסור במזומנים נותר קושי מרכזי המקשה על ההתאוששות המוקדמת בתחום הפרנסה.

שירותים: תשתיות השירותים בתחום האנרגיה (דלק וחשמל), התחבורה והתקשורת ספגו נזקים קשים במהלך המשבר. חברת החשמל העזתית השלימה תיקונים חלקיים וזמניים בתשתית החשמל, ואולם 10 אחוזים מתושבי עזה עדיין לא מקבלים אספקת חשמל. 90 האחוזים הנותרים מקבלים אספקת חשמל מקוטעת, והגרעון הכללי עומד על 46 מ"ו, 19 אחוזים מסך הביקוש לאנרגיה. הגבלת הגישה והאפשרות לייבא לעזה ציוד וחומרים חיוניים מגבילה במיוחד את הפעולות.

ממשל: המלחמה בעזה שנמשכה שלושה שבועות גרמה להרס התשתיות הפיזיות המשמשות למילוי חובות הממשל הרשמית וגרמה לעקירתם ו/או למותם של עובדי ציבור, רבים מהן ממגזר הביטחון. מבצעים ומתקנים רבים הקשורים לחברה האזרחית נפגעו גם כן. ארגון UNDP תומך בשיקום קיבולת הביצוע של השירותים הבסיסיים והביצוע בפועל באמצעות ארגוני החברה האזרחית.

מחסה

- סקר שמבצע אונר"א שנועד לבדוק את הפגיעה במקלטי פליטים עדיין נמשך. עד כה נבדקו בתיהן של יותר מ-20 אלף משפחות. מספר משפחות הפליטים שמחסיהן נהרסו כליל עומד כיום על 2,000. אונר"א מוכן לספק סיוע במזומנים ותיקון מחסות לכל המשפחות האלה, אל הארגון אינו מסוגל לספק את הסיוע למוטבים עד כה בשל המחסור במזומנים ובחומרי בניין ברצועת עזה.
- בסיוע הרש"פ, UNDP הצליח להעניק סיוע במזומנים וסיוע בתיקון מחסות לקרוב ל-9,000 משפחות שאינן משפחות פליטים.
- המחסור בחומרי בניין ובמזומנים בעזה נותר המכשול העיקרי ליישום פעולות הקשורות למחסה בעזה.
- עדיין לא התחילו פעולות פינוי הריסות רחבות היקף
- הרש"פ התחילה תוכנית לרישום משפחות שבתיהן נהרגו או נפגעו קשות בבנקים המקומיים.

מנגנון מימון נוסף הינו קרן התגובה ההומניטרית (HRF). עד היום אושרה 18 מיזמים דרך הקרן, ומיזמים אלה נועדו לתת מענה לשורה של צרכי חירום בהם מחסה, בריאות, מזון, יעוץ נפשי-חברתי, פינוי נפלי תחמושת, שיקום מערכות מים וחלוקת מוצרים שאינם מוצרי מזון, בשווי של כ-3 מיליון דולר. גובה הקרן כעת הינו 2.5 מיליון דולר, ותרומות והתחייבויות חדשות נמצאות תלויות ועומדות.

מימון

מגבית החירום לעזה הושקה בג'נבה ב-2 בפברואר 2009. המגבית ביקשה 615 מיליון דולר והיא כוללת 200 מיזמים של ארגונים בלתי ממשלתיים ושל סוכנויות האו"ם בתגובה למצב החירום ההומניטרי ולצרכי ההתאוששות הראשוניים של 1.4 מיליון תושבי עזה. הטבלה למטה ממחישה את מצב ההתחייבויות

העדכני וחושפת רמת מימון של 35 אחוזים, ומגזרים רבים (חקלאות, הגנה, חינוך והתאוששות ראשונית) אובלים ממימון חסר חמור.

אחוז המימון	התחייבויות (דולרים)	דרישות (דולרים)	אשכול / מגזר
35	216,126,903	615,125,031	סה"כ
5	2,300,000	31,083,016	חקלאות
32	29,620,341	92,338,376	מזומנים תמורת עבודה וסיוע ישיר
47	13,901,235	29,817,823	תאום שירותי סיוע
2	619,010	27,475,000	התאוששות מוקדמת
11	5,095,319	46,219,914	חינוך
55	85,048,124	153,246,254	סיוע במזון וביטחון במזון
27	12,678,421	46,262,341	בריאות

הנוסח המחייב הוא הנוסח האנגלי – לקריאת הדוח בשפה האנגלית פנו לאתר www.ochaopt.org OCHA

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_humanitarian_situation_report_2009_03_30_english.pdf